

Research Paper

Presenting the model of urban tourism experiences of historical houses (case study: tourist attractions of Tizno Dezful House)

Zahra Lorestani^a, Horieh Moradi^{b*}, Ali Amiri^c

^aM.Sc Student, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

^bAssistant Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

^cAssosiated Professor, Department of Geography, Faculty of Literature and Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Article history:

Received: 26 May 2023;

Accepted: 29 July 2023

Available online 21

December 2023

Keywords:

Tourism experiences,

City tour,

Historical houses,

Dezful

In the development of urban tourism, historical tourism is one of the most important fields that can play a vital role in the process of national development due to its historical, cultural and environmental capabilities. Therefore, the present article was designed with the aim of "investigating urban tourism experiences in the tourist attractions of historical houses" based on quantitative and causal-communicative research methods and with descriptive-analytical and applied techniques. The statistical population of this research included three general groups: (industry experts, academic experts and public stakeholders). The sample size was 153 available and willing to cooperate research experts who were selected by a combination of non-probability targeted sampling (judgmental) and snowball sampling. The research tool was a questionnaire whose reliability was calculated higher than 0.7. The case of study was Tizno Dezful house. Data analysis was done using SPSS20 and Smart-PLS software. The results of the structural equation model showed that the model of indicators of urban tourism experiences on the development of tourism of historical houses has a suitable fit. Homogeneous reliability for the validation of model constructs with the aim of measuring the fit of research structural equation modeling shows that for all four constructs of the research model (enjoyment of tourist attractions; process of creating tourism experience; heritage tourism requirements; tourism development of Dezful historical houses) more than 75 percent It has been calculated that it indicates the high reliability of the tool for measuring the impact of research model concepts.

1. Introduction

Historical tourism is a very important factor for the participation of tourists and their familiarity with historical and cultural heritage. Antiquities and cultural heritage are among the most important assets of modern cities and can greatly influence their economic development. Historical tourism plays an important role in creating job opportunities in tourist destinations. Historical and cultural heritage can improve the social relations of different nationalities. Whereas, the older a country is, the more attractive its rich history will be to

tourists. Usually, the countries that have significant historical attractions are at the top of the list of the most visited countries. Of course, historical monuments do not only drive foreign tourists to these destinations, but also visitors and local people.

In our country, Iran, cities such as Dezful, Shushtar, etc., in Khuzestan province, with their rich cultural and historical heritage, as well as with their old textures and ancient neighborhoods that have traditional architecture and a valuable climate, have attracted many tourists throughout the year.

*Corresponding Author.

Email Adresses: : zalaitehrani@gmail.com (Z. Lorestani), moradi.ho@lu.ac.ir (H. Moradi), omid.jamshid94@gmail.com (A. Amiri).

To cite this article:

Lorestani, Z; Moradi, H, Amiri, A (۲۰۲۳), Presenting the model of urban tourism experiences of historical houses (case study: tourist attractions of Tizno Dezful House). Journal of Geographical Studies of Mountainous Areas, ۱۵ (15), 197-213.

Doi:10.52547/gsma.4.3.197

attract An example of this historical and valuable heritage is the Tizno House in the Qala neighborhood of Dezful city, where many tourists go to visit this historical neighborhood all year round. In fact, Tizno's house is considered one of the sights of Dezful, which dates back to the early Safavid era. Of course, signs of the Qajar and Pahlavi periods can also be seen in the architecture of this house. This house continues to operate under the supervision of Dezful Cultural Heritage Department and all domestic and foreign tourists can visit it. There are many historical houses in this city, each of which has its own architecture and history; Tiznu house is considered the biggest in terms of area. Therefore, this research seeks to answer the basic question of how urban tourism experiences affect the development of historical houses tourism.

2. Methodology

The current research was applied in a descriptive-correlational way and using a causal-relational model. The statistical population of this research can be divided into three general groups: the first group includes experts and specialists working in the Dezful Cultural Heritage and Tourism Department and the Dezful Municipal Organization (industry experts), the second group includes professors with opinions in the fields of geography and urban tourism planning; Tourism management and tourism entrepreneurship (academic experts), and the third group includes professional tourists and visitors (public stakeholders). Finally, after the distribution of 170 questionnaires, the sample size of this research is equal to 153 research experts who are available and willing to cooperate with a combination of two non-probability targeted sampling methods (judgmental) and snowball sampling. The data related to the localization tool of the research variables were collected in the summer of 1402. Therefore, the localization tool of the research variables was distributed among the experts and since the

expert must have sufficient knowledge in the research subject to be involved in the discussion and influence the process, a total of 153 people who must have two characteristics (first, are familiar with the subject and, secondly, have a work experience of three years or more) were selected as targeted non-probability sampling. The research tool was a questionnaire whose reliability was calculated higher than 0.7 for different parts of the questionnaire. Data analysis was done using SPSS20 and Smart-PLS software. The case study of the current research was Tizno Dezful house. Factors and variables were analyzed using a five-point Likert scale. For data processing, structural equation model was used in Smart-PLS environment.

3. Results

One of the main results of the current research is that the path analysis coefficient between "enjoying tourist attractions" (A) and "creating tourist experience" (B) is equal to 92 percent; between "enjoying tourist attractions" (A) and "heritage tourism requirements" (C) equal to 87 percent; between "process of creating tourist experience" (B) and "heritage tourism requirements" (C) equal to 83 percent; between "the process of creating tourist experience" (B) and "tourism development of Dezful historical houses" (D) equal to 73 percent; and between "heritage tourism requirements" (C) and "tourism development of Dezful historical houses" (D) equal to 71 percent; has been measured.

4. Discussion

The model of indicators of urban tourism experiences on the development of tourism of historical houses has a suitable fit. Homogeneous reliability for the validation of model constructs with the aim of measuring the fit of research structural equation modeling shows that for all four constructs of the research model (enjoyment of tourist attractions; process of creating tourism experience; heritage tourism requirements;

tourism development of Dezful historical houses) more than 75 percent. It has been calculated that it indicates the high reliability of the tool for measuring the impact of research model concepts.

5. Conclusion

Considering that the coefficient of the variable "enjoyment of tourist attractions" was significant, it is suggested that in relation to the improvement of tourist attraction indicators; The performance of the tourist guide and the level of enjoyment of the tourists of the historical house of Dezful should be paid special attention.

-According to the results of this thesis, according to the variable factor of "creating the tourist experience", it is suggested that in relation to improving the indicators of the tourist's sensory experience; The intellectual experience of the tourist and the behavioral experience of the tourist, the historic house of Tizno Dezful should be a strategic focus because based on the recommendations of the World Trade Organization, in order to improve the process of creating the tourist experience, it has been defined as a development that meets the needs of current tourists and the host regions.

-According to the variable coefficient of "heritage tourism requirements", it is suggested that to improve the indices of physical-physical requirements of heritage tourism; The financial requirements of heritage tourism and the management requirements of heritage tourism should be given special attention because the statistics show the importance of tourism and of course the development of tourism. The turnover of the world tourism industry in this century will exceed the turnover of the industrial sector and will reach at least 2 trillion dollars in the next few years. In this process, the achievement of countries that have wide tourism attractions to one percent of the turnover value of this industry will create an annual income of about 20 billion dollars.

- According to the variable coefficient of "tourism development of historical houses of Dezful", it is suggested that compared to the improvement of tourism development indicators from an economic point of view; The development of tourism from a social point of view and the development of tourism from an environmental point of view should be a strategic focus because the role of tourism in the economic development of countries is well known with the many benefits they have for the people of that country.

دانشگاه لرستان

شاپای الکترونیکی: ۲۳۲۵-۲۷۱۷

فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی

<http://www.gsma.lu.ac.ir>

مقاله پژوهشی

ارائه مدل تجارب گردشگری شهری خانه‌های تاریخی (مطالعه موردی: جاذبه‌های گردشگری خانه تیزنو دزفول)

زهرا لرستانی^۱، حوریه مرادی^{۲*}، علی امیری^۳

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

^{۲*} استادیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

^۳ دانشیار گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه لرستان، خرم‌آباد، ایران.

اطلاعات مقاله	چکیده
دریافت مقاله: ۱۴۰۲/۳/۵	در توسعه گردشگری شهری یکی از مهم‌ترین زمینه‌هایی که با توجه به قابلیت‌های تاریخی، فرهنگی و محیطی می‌تواند نقش حیاتی در روند توسعه ملی اثرگذار واقع شود، گردشگری تاریخی است. از این رو، مقاله حاضر با هدف "بررسی تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی" براساس روش تحقیق کمی و علی-ارتباطی و با فن توصیفی-تحلیلی و کاربردی طراحی شد. جامعه آماری این پژوهش را سه گروه کلی شامل: (خبرگان صنعت، خبرگان دانشگاهی و ذی‌نفعان مردمی) بودند. حجم نمونه ۱۵۳ نفر از خبرگان پژوهش در دسترس و متمایل به همکاری که با ترکیبی از دو روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند (قضاوتی) و نمونه‌گیری گلوله برفی شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای بود که اعتبار آن بالاتر از ۰/۷ محاسبه شد. مورد مطالعه خانه تیزنو دزفول بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS ²⁰ و Smart-PLS انجام گردید. نتایج مدل معادلات ساختاری نشان داد، مدل شاخص‌های تجارب گردشگری شهری بر توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی، دارای برازش مناسب است. پایایی همگون برای اعتبارسنجی سازه‌های مدل با هدف سنجش برازش مدل‌سازی معادله‌های ساختاری پژوهش، نشان می‌دهد که برای هر چهار سازه مدل پژوهش (لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری؛ پروسه خلق تجربه گردشگری؛ الزامات گردشگری میراثی؛ توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول) بیش از ۷۵ صدم محاسبه شده که بیانگر پایایی عالی ابزار اندازه‌گیری تأثیر مفاهیم مدل پژوهش است.
پذیرش نهایی: ۱۴۰۲/۵/۷	
تاریخ انتشار: ۱۴۰۲/۹/۳۰	
واژگان کلیدی: تجارب گردشگری، گردشگری شهری، خانه‌های تاریخی، دزفول.	

۱. مقدمه

خلاقیت انسان از طریق آن‌ها متجلی می‌گردد. این عوامل عبارتند از (Bitaraf and et al, 2021): آداب و رسوم، اماکن، یادمان‌های تاریخی، ادبیات، کارهای هنری، آثار موجود در آرشیوها و مراکز اسناد و کتابخانه‌ها و نظایر آن؛ بنابراین آنچه به رابطه صنعت گردشگری و میراث فرهنگی تحکیم می‌بخشد، شناسایی، حفاظت، نگهداری، معرفی و

برخی جوامع به دنبال احیای ساختمان‌های قدیمی جهت حفظ میراث تاریخی خود و وادار نمودن گردشگران به مشارکت در میراث بومی هستند. میراث فرهنگی، حاصل فعالیت‌های هنرمندان، معماران، و تجلی معنویت مردم و ساخت ارزش‌هایی است که به زندگی معنی می‌دهند. میراث فرهنگی نتیجه عوامل محسوس و نامحسوس است که

* نویسنده مسئول

پست الکترونیک نویسندگان: zalaitehrani@gmail.com (ز. لرستانی)، moradi.ho@lu.ac.ir (ح. مرادی)، amiri.a@lu.ac.ir (ع. امیری).

نحوه استنادی به مقاله: لرستانی، زهرا؛ مرادی، حوریه؛ امیری، علی (۱۴۰۲). ارائه مدل تجارب گردشگری شهری خانه‌های تاریخی (مطالعه موردی: جاذبه‌های گردشگری خانه تیزنو دزفول). فصلنامه مطالعات جغرافیایی مناطق کوهستانی، سال چهارم، شماره ۳ (۱۵)، صص ۲۱۳-۱۹۷.

doi Doi:10.52547/gsma.4.3.197

بیشتری برای گردشگران خواهد داشت. معمولاً کشورهای که دارای جاذبه‌های تاریخی قابل توجهی هستند، در صدر لیست پربازدیدترین کشورها قرار می‌گیرند. البته آثار تاریخی تنها گردشگران خارجی را به سمت این مقاصد سوق نمی‌دهد، بلکه این موضوع درباره‌ی بازدیدکنندگان و اشخاص محلی نیز صادق است (Dehghan et al, 2022).

به بیانی دیگر، گردشگری، گذراندن اختیاری مدتی از اوقات فراغت خویش در مکانی غیر از محل سکونت دائمی است، به علاوه گردشگری یکی از راه‌هایی است که در فراهم نمودن زمینه‌های اشتغال و تأمین معاش بسیار اثرگذار است از نظر اقتصادی در جامعه تأثیر زیادی می‌گذارد. گردشگری با توجه به ابعاد گسترده آن در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی به یکی از سودآورترین صنایع تبدیل شده است (Al-Ansi et al, 2021).

در این راستا کشور ما دارای جاذبه‌ها و قابلیت‌های زیادی از گردشگری و بوم‌گردشگری است که قطعاً با برنامه‌ریزی مدون می‌تواند سهم زیادی از درآمدها را به خود اختصاص دهد و ایران در واقع جزء ۱۰ کشور برخوردار از این مواهب الهی است. بنابراین برای تحقق این امر شناخت توان‌های طبیعی و تاریخی و معماری شهرستان دزفول و ایجاد مراکز سیاحتی و سرمایه‌گذاری در این زمینه برای جذب گردشگر بسیار ضروری است. در حالی که شهرستان دزفول یکی از شهرهای استان خوزستان می‌باشد که دارای آثار و جاذبه‌های فراوان در زمینه‌های طبیعی و فرهنگی و مذهبی می‌باشد که این خود نشان از جایگاه والای جغرافیایی، تاریخی و فرهنگی این منطقه است. بافت تاریخی دزفول از مهم‌ترین بخش‌های هویتی شهر محسوب می‌گردد و پیدایش آن پیرو اطلاعات از ساختارهای اقلیمی و فرهنگی است. نواحی شهری که در گذشته اماکن برجسته‌ای برای تولیدات بودند، امروزه به مراکز مصرف تبدیل شده‌اند. برای بسیاری از شهرها این تغییر نگرش به تأکید بر روی صنعت گردشگری بعنوان موتور رشد اقتصادی منتهی و در نتیجه، احیای اجتماعی و کالبدی بافت قدیم شهری می‌گردد. در واقع گردشگری پایدار شهری

بهره‌برداری بهینه از میراث طبیعی و تاریخی است. بدون شک انهدام و آسیب بناهای تاریخی محوطه‌های باستانی و مجموعه آثار و ارزش‌هایی که با عنوان میراث‌های فرهنگی شناخته می‌گردند، فاجعه‌ای جبران‌ناپذیر برای بشریت خواهد بود (Doyle and Kelliher, 2023).

از جهتی دیگر، امروزه با گسترش شهرها و روند سریع رشد آن‌ها، بافت‌های تاریخی به فراموشی سپرده شده‌اند. طراحی فضاهای شهری برای عبور خودروها، موجب نابودی بافت‌های تاریخی و حذف عابران از این فضاها شده است. علاوه بر آن، وجود عناصر ارزشمند در این بافت‌ها، لزوم حفاظت از بافت قدیم شهرها را بیش از پیش نمایان نموده است (Wang et al, 2022).

امروزه گردشگران فقط به دنبال مشارکت در آن دسته از فعالیت‌های گردشگری که ارتباط کمی با معنی و اهمیت یک مکان داشته باشد نیستند. آن‌ها به دنبال سطح بالاتری از تعامل هستند که آن‌ها را با ذات یک مکان و اشخاص آن پیوند دهد. گردشگران می‌خواهند فراتر از مسیرهای گردشگری قدیمی سفر کنند و به صورت عمیق‌تر در تجربیات معتبر محلی غوطه ور شوند. برای ارضای نیازهای چنین گردشگرانی، مقصد باید تجربیاتی را شناسایی نماید که آن را از مقصدهای دیگر متمایز سازد و به این نحو، یک مزیت رقابتی ارائه دهد. این تمرکز بر تجربه، تجربه گردشگری نامیده می‌گردد.

از مهم‌ترین مسائلی که در گردشگری تاریخی باید مورد توجه داشت، این است که (Doyle and Kelliher, 2023؛ Wang et al, 2022): گردشگری تاریخی یک عامل بسیار مهم برای مشارکت گردشگران و آشنایی آن‌ها با میراث تاریخی و فرهنگی است. آثار باستانی و میراث فرهنگی از مهم‌ترین دارایی‌های شهرهای مدرن به شمار می‌آیند و می‌توانند بر توسعه اقتصادی آن‌ها تأثیر بسزایی بگذارند. گردشگری تاریخی، نقش مهمی در ایجاد فرصت‌های شغلی در مقاصد گردشگری دارد. میراث تاریخی و فرهنگی می‌تواند روابط اجتماعی ملیت‌های مختلف را بهبود ببخشد. در حالی که، هرچه یک کشوری قدمت بیشتری داشته باشد، تاریخ غنی آن نیز جذابیت

معماری این خانه نشانه‌هایی از دوران قاجاریه و پهلوی نیز دیده می‌گردد. این خانه اکنون زیر نظر اداره میراث فرهنگی دزفول به فعالیت خودش ادامه می‌دهد و همه گردشگران داخلی و خارجی می‌توانند از آن دیدن کنند. خانه‌های تاریخی زیادی در داخل این شهر جا خوش نموده‌اند که هر کدام معماری و تاریخچه خاص خود را دارند؛ خانه تیزنو بزرگ‌ترین آن‌ها از نظر مساحت محسوب می‌گردد (اداره میراث فرهنگی و گردشگری دزفول، ۱۴۰۱).

در واقع، این پژوهش با بررسی کاستی‌های مربوط به بررسی "پروژه خلق تجربه گردشگر"؛ "جاذبه‌های مکان گردشگری"؛ "عملکرد راهنمای گردشگری" و "میزان لذت بردن گردشگر" و توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول، اقدام به بررسی تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی، می‌نماید. یکی از مشکلات موجود در گردشگری شهری دزفول، عدم توجه به جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی است به علاوه، مسائل این پژوهش را می‌توان پیچیدگی، عدم قطعیت و ابهام تصمیم‌گیران و مدیران اداره میراث فرهنگی و گردشگری دزفول بر اساس ترکیب روش‌های مختلف بررسی ارتباط بین معیارهای توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول؛ بیان نمود. بنابراین این پژوهش درصدد آن است که به این پرسش اساسی پاسخ دهد که چگونه تجارب گردشگری شهری بر توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی اثرگذار است. جدول (۱) خلاصه پیشینه مطالعات گذشته در راستای خانه‌های تاریخی را نشان می‌دهد.

شکل (۱) نیز مدل مفهومی پژوهش، ارتباط بین متغیرها و نحوه این ارتباط را جهت بررسی تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی، مشخص می‌سازد.

جدول ۱- خلاصه برخی از نتایج تحقیقات مرتبط با پژوهش

ردیف	عنوان تحقیق	محقق	نوع تحقیق	خلاصه نتایج تحقیق
۱	ارائه مدل ایجاد تجربیات گردشگری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی	Doyle & Kelliher (2023)	Tourism Management	جهانی شدن و فن‌آوری منجر به همگن شدن شهرها و سبب تمایل گردشگران به تجربه‌های محلی و معتبر در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی شده است. گردشگران می‌خواهند آنچه را واقعی است، با هدف ایجاد تجربیات گردشگری پس بگیرند زیرا

رویکردی جدید در احیای این فضاها است (Mavadat and Valipour, 2020).

از منظری دیگر، وجود یک صنعت می‌تواند در زمینه‌سازی و شکل‌گیری یک تصویر مناسب از شهر تاثیرگذار باشد. صنعت گردشگری در هزاره سوم از صنایع پاک است که به یکی از پررونق‌ترین و پردرآمدترین صنایع جهان تبدیل شده است (Sinclair at al, 2020). در نتیجه می‌توان با بکارگیری این صنعت اقدام به یک برندسازی شهری نمود (Mavadat, 2021).

وجود رودخانه‌های بسیار و منابع غنی آبی در دشت خوزستان، این منطقه را به سرزمینی مستعد در جهت طراحی و ساخت انواع سازه‌های آبی تبدیل نموده است که تقریباً تمامی آن‌ها مربوط به دوره ساسانیان می‌باشد. امروزه در بسیاری از کشورها صنعت گردشگری بعنوان قطبی فرهنگی و اقتصادی مطرح می‌باشد. بر اساس آمار سازمان جهانگردی، درآمد ناشی از گردشگری اکنون در جهان به مراتب بیش از تولید ناخالص ملی و صادرات می‌باشد. در اکثر کشورها، اقتصاد ملی به شدت به گردشگری وابسته است. در کشور ما ایران شهرهایی همچون دزفول، شوشتر و غیره، در استان خوزستان با دارا بودن میراث فرهنگی و تاریخی غنی، همچنین با داشتن بافت‌های قدیمی و محلات کهن که از معماری سنتی و اقلیمی با ارزشی برخوردارند، باعث شده تا در طول سال جهانگردان و گردشگرهای متعددی را به خود جذب کنند. نمونه‌ای از این میراث تاریخی و با ارزش، خانه تیزنو در محله قلعه شهر دزفول می‌باشد، که در تمام ایام سال تعداد زیادی گردشگر برای بازدید از این محله تاریخی به آنجا می‌روند. در حقیقت، خانه تیزنو یکی از جاهای دیدنی دزفول محسوب می‌گردد که قدمت آن به اوایل دوران صفویان برمی‌گردد؛ البته در

گردشگری انبوه دیگر کافی نیست. گردشگران مدرن از تعطیلات یکسان و کلیشه‌ای در نقاط گردشگری خسته شده‌اند و به دنبال چیزی بیش از این هستند.			
اهمیت صنعت گردشگری و طبیعت گردی در تمام خاستگاه‌های آن بر کسی پوشیده نیست و با توجه به خانه‌های تاریخی بر آن شدیم تا پس از بررسی مسائل مختلف در گردشگری میراث فرهنگی و توجه به عوامل و شرایطی که ما را وادار می‌سازد تا این گنجینه غنی را حفظ کنیم	Frontiers of Architectural Research	Zhou et al. (2022)	۲ شناسایی چرخه پایداری خانه‌های تاریخی و حافظه فرهنگی براساس مناقشه بین حفاظت تاریخی و حفاظت از میراث فرهنگی
باور و اعتقاد ملی به نقش مثبت برنامه گردشگری میراثی برای محافظت آثار تاریخی، نقطه شروع مناسبی جهت درک اغلب توصیفات و ویژگی‌های گردشگری میراثی براساس خانه‌های تاریخی است. برنامه‌های گردشگری میراثی در شهرهای تاریخی، موجب رشد و توسعه راهبردی، آموزش و حمایت و طرفداری و در نتیجه نجات اماکن باستانی و تاریخی و احیای مجدد جوامع گردشگری تاریخی پینگیائو در کشور چین	Journal of Destination Marketing & Management	Wang et al. (2022)	۳ ارزیابی الگوی فضایی و قوانین مکانی مشاغل گردشگری در شهرهای تاریخی (مطالعه موردی: گردشگری تاریخی پینگیائو در چین)
از نتایج اصلی این است که برندسازی تصویری از مقصد در ذهن گردشگر خلق می‌نماید و اهرم اصلی ملاحظات و معیارهای گردشگر برای تصمیم‌گیری است	Journal of Destination Marketing & Management	Rasoolimanesh et al. (2021)	۴ بررسی معیارهای اثرگذار بر درک تجربیات به یاد ماندنی گردشگری و نیات رفتاری گردشگران میراث فرهنگی
در طول تاریخ، گردشگران، تجربیات، ایده‌ها، ارزش‌ها و کالاهای خود را از طریق هنر، تجارت و مهاجرت با یکدیگر مبادله نموده‌اند و همین امر سبب گسترش روابط ملل مختلف و البته سود اقتصادی کشورها شده که منجر به غارت میراث فرهنگی سایر کشورها توسط کشورهای استعمارگر شده است	Tourism Management	Al-Ansi et al (2021)	۵ بررسی نگرانی جامعه نسبت به غارت میراث فرهنگی پیامدهای گردشگری آن براساس رویکرد گردشگری تاریخ دزدیده شده
نتایج اصلی این است که بهره‌گیری بهینه و بهره جویی از جاذبه‌ها، برای جذب گردشگر نه تنها رضایت خاطر آنان را فراهم می‌سازد بلکه به توسعه داد همه‌جانبه کشور میزبان نیز می‌انجامد	Tourism Management	Bec et al (2019)	۶ تبیین مدل مفهومی مدیریت تجارب گردشگری میراثی همه جانبه
بهره‌برداری بهینه و بهره جویی از جاذبه‌های برای جذب گردشگر نه تنها رضایت خاطر آنان را فراهم می‌سازد بلکه به توسعه همه‌جانبه کشور میزبان نیز می‌انجامد	نشریه پژوهش در هنر و علوم انسانی	Ghorbani and Hekmatniya (2023)	۷ بررسی جایگاه بازارچه‌های محلی در توسعه گردشگری شهری نمونه موردی: بازارچه‌های بافت تاریخی شیراز
بالاترین مزیت نسبی متناسب برای آن در بخش‌های خدمات و بازرگانی است. بنابراین، فعالیت‌های هتل، رستوران، مستغلات و کرایه خدمات کسب و کار در رابطه با این نوع بنا مورد بررسی قرار گرفت.	مجله مطالعات اقتصاد بخش عمومی	Dehghan et al (2023)	۸ سنجش شبکه برندسازی بافت تاریخی شهرها با رویکرد گردشگری (مطالعه موردی: شهر دزفول)
بافت قدیم شهر دزفول، با در بر گرفتن بازار قدیم شهر و در بر گرفتن عناصر تاریخی، نه تنها به اقتصاد پایدار شهر کمک نکرده بلکه بعنوان یک بخش ناکارآمد شهر را از توسعه پایدار دور نموده، بنابراین در ماهیت پژوهش حاضر کاربردی و از نظر روش پژوهش (توصیفی-تحلیلی-کتابخانه‌ای-میدانی) است که از	فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای	Mavadat and Valipour (2020)	۹ سنجش و بهینه‌سازی مسیرهای گردشگری با تکنیک VIKOR و AHP (مطالعه موردی: بافت قدیم شهر دزفول)

طریق تکنیک VIKOR و AHP به بررسی و شناخت عناصر گردشگری پایدار محله‌های ۲۸ گانه بافت شهر دزفول پرداخته شد و براساس میزان مطلوبیت، نارضایتی و معیار ویکور به رتبه‌بندی نهایی برای محله‌های بافت کهن دزفول اقدام شد که هدف از این رتبه‌بندی شناسایی بهتر و دقیق تر محدوده مورد مطالعه برای سنجش و بهینه‌سازی مسیر گردشگری می‌باشد.

<p>هجدهمین همایش ملی شهرسازی، معماری، عمران و زیست محیط</p> <p>بافت‌های تاریخی شهرها از مهم ترین مراکز جذاب و قابلیت ماندگاری سودمند گردشگر و زائر می گردد</p>	<p>Zonozi-Marand (2022)</p>	<p>10</p> <p>بررسی جایگاه جاذبه‌های تاریخی و گردشگری شهری در راستای توسعه اقتصادی شهرها (نمونه موردی: خانه تاریخی داروغه مشهد)</p>
<p>معیارهای مبلمان و طراحی فیزیکی، دسترسی، انگیزه، انتظارات، مهمان نوازی، تصویر و ویژگی‌های فردی، تاثیر گذارترین معیارهای گردشگری تجربه محور در جاذبه‌های فرهنگی خلاق تهران</p>	<p>Farhadi and Jahniyan (2023)</p>	<p>11</p> <p>شناسایی و اولویت بندی معیارهای اثرگذار گردشگری تجربه محور در جاذبه‌های فرهنگی خلاق</p>
<p>از دیدگاه صاحبان اقامت گاه‌های بوم گردی، از یک سو محرک‌ها (مانند عوامل مدیریتی-نهادی، عوامل فن آورانه و عوامل اجتماعی-فرهنگی) و از سوی دیگر موانعی (مانند موانع اجتماعی-فرهنگی، زیست محیطی، آموزشی، اقتصادی، زیرساختی، نهادی-سازمانی و ضعف در بازاریابی) برای توسعه گردشگری تجربه محور وجود دارد</p>	<p>Shalbafian and Taherian (2022)</p>	<p>12</p> <p>شناسایی محرک‌ها و موانع تجارب گردشگری اقامتگاه-های بومگردی استان سمنان</p>

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

شکل ۱. چارچوب مفهومی متغیرهای موثر بر توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول. منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

جامعه آماری این پژوهش را می‌توان به سه گروه کلی شامل: گروه اول دربرگیرنده کارشناسان و متخصصان شاغل در اداره میراث فرهنگی و گردشگری دزفول و سازمان

۰۲ روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع کاربردی و به روش توصیفی - همبستگی و با استفاده از مدل علی - ارتباطی انجام شد.

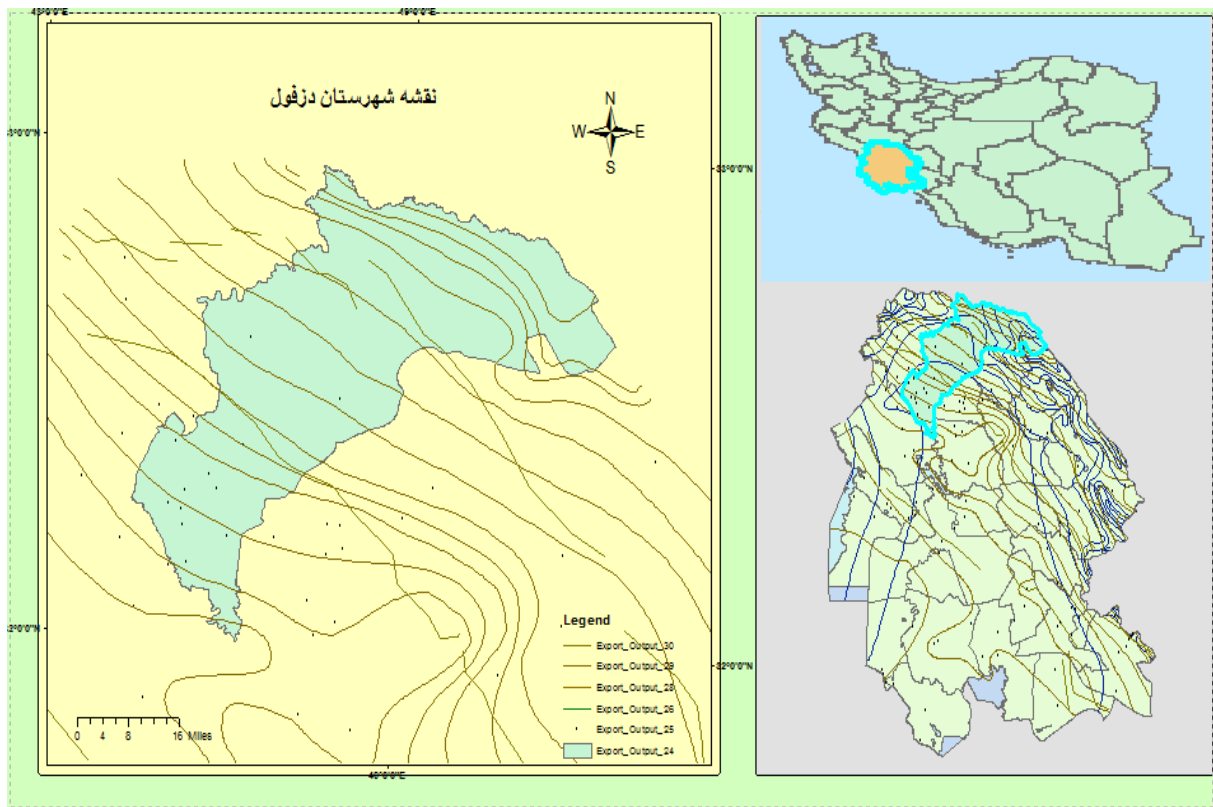

برای داده‌پردازی از الگوی مدل معادلات ساختاری در محیط Smart-PLS استفاده شد. این روش فن مدلسازی آماری است که فنون دیگری مثل رگرسیون چندمتغیره، تجزیه و تحلیل عاملی و تجزیه و تحلیل مسیر را در بر می‌گیرد و تمرکز اصلی آن بر روی متغیرهای پنهان (سازه) است که با استفاده از شاخص‌های اندازه‌پذیر و متغیرهای آشکار یا نشانگرها تعریف می‌شوند. با استفاده از این روش می‌توان روابط علت و معلولی را میان متغیرهایی مکنون که به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند با توجه به خطاها استنتاج کرد و میزان همبستگی و شدت اثرگذاری هریک را بر دیگری تجزیه و تحلیل کرد (Bentler et al., 1980).

۲.۱. معرفی محدوده مورد مطالعه

استان خوزستان با مساحتی حدود ۲۳۶۶۴ کیلومتر مربع، بین ۴۷ درجه و ۴۱ دقیقه تا ۵۰ درجه و ۳۹ دقیقه طول شرقی از نصف‌النهار گرینویچ و ۲۹ درجه و ۵۸ دقیقه تا ۳۳ درجه و ۴ دقیقه عرض شمالی از خط استوا، در جنوب غربی ایران واقع شده است. این استان از شمال غربی با استان ایلام، از شمال با استان لرستان، از شمال شرقی و شرق با استان‌های چهارمحال و بختیاری و کهگیلویه و بویراحمد، از جنوب با خلیج فارس و از غرب با کشور عراق هم‌مرز است (مستندات سازمان هواشناسی کشور، ۱۴۰۲)؛ استان خوزستان از نظر آب و هوایی به دو بخش (کوهستانی و جلگه‌ای) تقسیم می‌شود. که قسمت شمالی و شرقی آن دارای آب و هوای کوهستانی می‌باشد. شهرستان دزفول، از شهرستان‌های استان خوزستان در جنوب غربی ایران و در منطقه کوهستانی این استان واقع شده است. این شهرستان از شمال به استان لرستان، از غرب به شهرستان اندیمشک از شرق به استانهای چهارمحال بختیاری از جنوب شرقی به شهرستان مسجد سلیمان و از جنوب به شهرستان‌های شوشتر و گتوند و از جنوب غربی به شهرستان شوش محدود می‌گردد (مستندات وزارت کشور، ۱۴۰۲) (شکل ۲)

شهرداری دزفول (خبرگان صنعت)، گروه دوم دربرگیرنده اساتید صاحب نظر در رشته‌های جغرافیا و برنامه‌ریزی گردشگری شهری؛ مدیریت جهان‌گردی و کارآفرینی گردشگری (خبرگان آکادمیک)، و گروه سوم دربرگیرنده گردشگران حرفه‌ای و بازدیدکنندگان (ذی‌نفعان مردمی) دسته‌بندی نمود. در نهایت پس از توزیع ۱۷۰ پرسشنامه، حجم نمونه این پژوهش برابر است با ۱۵۳ نفر از خبرگان پژوهش در دسترس و متمایل به همکاری که با ترکیبی از دو روش نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند (قضاوتی) و نمونه‌گیری گلوله برفی شدند. داده‌های مربوط به ابزار بومی سازی متغیرهای پژوهش، در فاصله زمانی تابستان ۱۴۰۲ گردآوری شدند. بنابراین، ابزار بومی سازی متغیرهای پژوهش در بین خبرگان توزیع گردید و از آنجا که متخصص باید دانش کافی در موضوع پژوهش داشته باشد تا در بحث درگیر و برپروسه تأثیر بگذارد، در مجموع تعداد ۱۵۳ نفر که باید از دو ویژگی برخوردار باشند، (نخست، با موضوع آشنا بوده و در ثانی، سابقه کار سه سال به بالا را داشته باشند) به صورت نمونه‌گیری غیراحتمالی هدفمند انتخاب شدند. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای بود که اعتبار آن برای بخش‌های مختلف پرسشنامه بالاتر از ۰/۷ محاسبه شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزارهای SPSS²⁰ و Smart-PLS انجام گردید. مطالعه موردی پژوهش حاضر، خانه تیزنو دزفول بود. تحلیل عوامل و متغیرها از طیف پنج قسمتی لیکرت استفاده گردید. موارد این طیف شامل "خیلی کم"، "کم"، "تاحدی"، "زیاد" و "خیلی زیاد" بود که گزینه "هیچ" نیز برای مواردی که آن مورد برای پاسخگو وجود نداشته به آن اضافه گردیده است. برای موارد از "هیچ" تا "خیلی زیاد" به ترتیب نمرات ۰ تا ۵ در نظر گرفته شد.

شکل ۳. نقشه جغرافیایی استان خوزستان و شهرستان دزفول، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

شکل ۳. نمایی از تصو خانه تیزنو، بزرگترین و زیباترین خانه تاریخی شهر دیدنی دزفول

شهرستان شوش محدود می‌گردد (مستندات وزارت کشور، ۱۴۰۲). شکل (۳) خانه تیزنو، خانه تیزنو، بزرگترین و زیباترین خانه تاریخی شهر دیدنی دزفول است که به دلیل برخورداری از قدمت بسیار زیاد تاریخی، معماری خلاقانه و

شهرستان دزفول، از شهرستان‌های استان خوزستان در جنوب غربی ایران است. این شهرستان از شمال به استان لرستان، از غرب به شهرستان اندیمشک از شرق به استانهای چهارمحال بختیاری از جنوب شرقی به شهرستان مسجد سلیمان و از جنوب به شهرستان‌های شوشتر و گتوند و از جنوب غربی به

دارای بیشترین تأثیر بر متغیر مکنون "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B) هستند زیرا بار عاملی آنها برابر با ۸۴ صدم و ۸۷ صدم (رابطه کاملاً معنادار)، محاسبه شدند. در حالی که، شاخص های "الزامات فیزیکی-کالبدی گردشگری میراثی" (CA) و "الزامات مالی گردشگری میراثی" (CB) دارای بیشترین تأثیر بر متغیر مکنون "الزامات گردشگری میراثی" (C) هستند زیرا بار عاملی آنها برابر با ۸۳ صدم و ۸۵ صدم (رابطه کاملاً معنادار)، اندازه گیری شده و شاخص های "توسعه گردشگری از منظر اجتماعی" (DB) و "توسعه گردشگری از منظر زیست محیطی" (DC) دارای بیشترین تأثیر بر متغیر مکنون "توسعه گردشگری خانه های تاریخی دزفول" (D) هستند زیرا بار عاملی آنها برابر با ۸۷ صدم و ۸۶ صدم (رابطه کاملاً معنادار)، محاسبه شدند. با نگاهی مختصر به جدول تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای پژوهش مستخرج از SMART-PLS، می توان به مقادیر بالای بارهای عاملی متغیرها پی برد. در ادامه جدول تحلیل مسیر بین متغیرهای مکنون جهت توسعه گردشگری خانه های تاریخی دزفول، ارائه شده است:

نمایی باشکوه، به یکی از جذاب ترین اماکن گردشگری دزفول مبدل شده است.

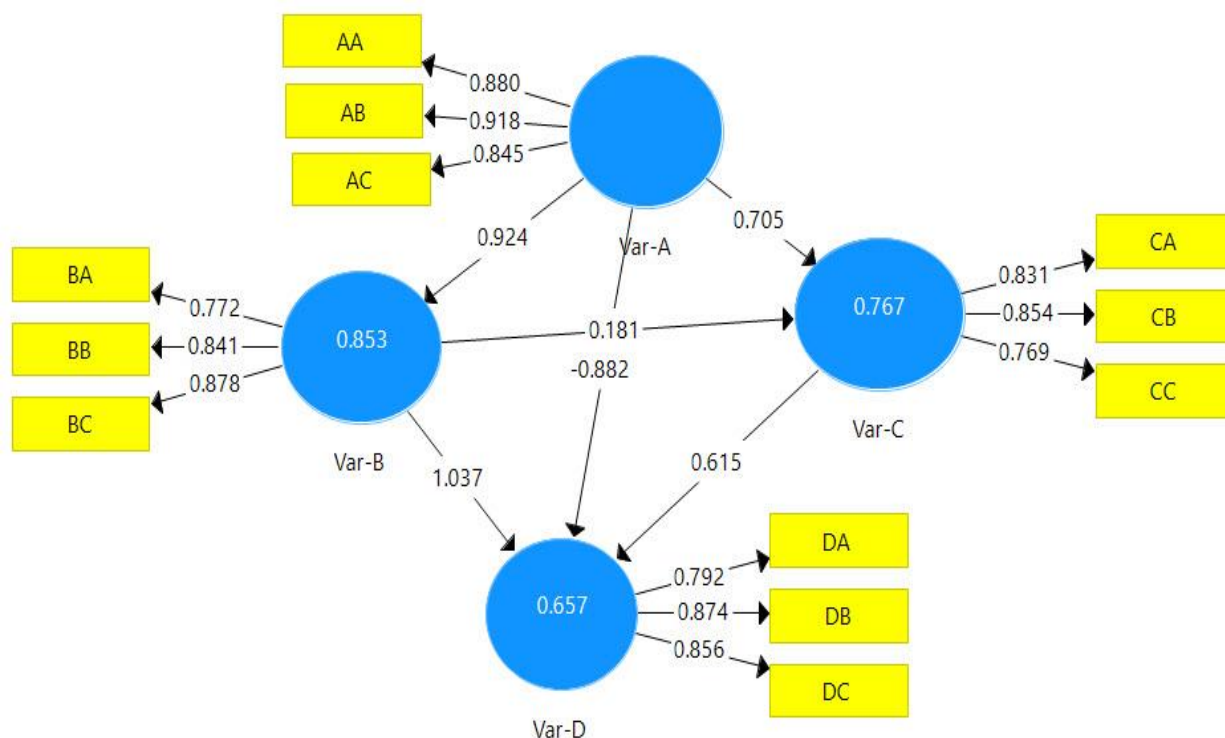
۳. یافته های تحقیق

با هدف پی بردن به متغیرهای زیر بنایی یک پدیده یا تلخیص مجموعه ای از داده ها از روش تحلیل عاملی بهره گیری می گردد. داده های اولیه برای تحلیل عاملی، ماتریس همبستگی بین متغیرها است. بر اساس مدل ترسیم شده در SMART-PLS؛ جدول (۲) و شکل (۴)، تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای پژوهش، جهت ارائه مدل مهم ترین عوامل مدل پژوهش (مقوله های مهم متغیرهای اصلی) را نشان می دهد: عاملی مدل برآزش شده، تحلیل عاملی بین متغیرهای پژوهش وضعیت مطلوبی را نشان می دهد زیرا شاخص های "جاذبه های مکان گردشگری" (AA) و "عملکرد راهنمای گردشگری" (AB) دارای بیشترین تأثیر بر متغیر مکنون "لذت بردن از جاذبه های گردشگری" (A) هستند زیرا بار عاملی آنها برابر با ۸۸ صدم و ۹۲ صدم (رابطه کاملاً معنادار)، اندازه گیری شده و شاخص های "تجربه فکری گردشگر" (BB) و "تجربه رفتاری گردشگر" (BC)

جدول ۲. تحلیل عاملی تأییدی متغیرهای پژوهش براساس اوزان استاندارد شده (Outer Loadings)

متغیرهای اصلی (مکنون)	شاخص های فرعی (آشکار)	ضریب تحلیل عاملی
متغیر مکنون "لذت بردن از جاذبه های گردشگری" (A)	"جاذبه های مکان گردشگری" (AA)	۰,۸۸۰
	"عملکرد راهنمای گردشگری" (AB)	۰,۹۱۸
	"میزان لذت بردن گردشگر" (AC)	۰,۸۴۵
متغیر مکنون "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)	"تجربه حسی گردشگر" (BA)	۰,۷۷۲
	"تجربه فکری گردشگر" (BB)	۰,۸۴۱
	"تجربه رفتاری گردشگر" (BC)	۰,۸۷۸
متغیر مکنون "الزامات گردشگری میراثی" (C)	"الزامات فیزیکی-کالبدی گردشگری میراثی" (CA)	۰,۸۳۱
	"الزامات مالی گردشگری میراثی" (CB)	۰,۸۵۴
	"الزامات مدبریتی گردشگری میراثی" (CC)	۰,۷۶۹
متغیر مکنون "توسعه گردشگری خانه های تاریخی دزفول" (D)	"توسعه گردشگری از منظر اقتصادی" (DA)	۰,۷۹۲
	"توسعه گردشگری از منظر اجتماعی" (DB)	۰,۸۷۴
	"توسعه گردشگری از منظر زیست محیطی" (DC)	۰,۸۵۶

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

شکل ۴. مدل ترسیم شده در محیط SMART-PLS، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

جدول ۳. تحلیل مسیر بین متغیرهای مکنون (Latent Variables Path)

تحلیل مسیر بین متغیرهای مکنون	"لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A)	"پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)	"الزامات گردشگری میراثی" (C)	"توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D)
"لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A)	۱	۰٫۹۲۴	۰٫۸۷۳	۰٫۶۱۳
"پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)	-	۱	۰٫۸۳۳	۰٫۷۳۴
"الزامات گردشگری میراثی" (C)	-	-	۱	۰٫۷۰۹
"توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D)	-	-	-	۱

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D) برابر با ۷۳ صدم؛ و ضریب تحلیل مسیر بین "الزامات گردشگری میراثی" (C) و "توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D) برابر با ۷۱ صدم؛ اندازه‌گیری شده است. بنابراین، برای اجرای پژوهش براساس نظرات گردشگران، مشخص گردید که بین متغیرهای پژوهش ارتباط کاملاً معناداری وجود دارد. در جدول ذیل، آماره رگرسیون مدل‌سازی معادله‌های ساختاری بر اساس R^2 ارائه شده است (جدول ۴):

در جدول (۳)، ضریب تحلیل مسیر بین "لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A) و "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B) برابر با ۹۲ صدم؛ ضریب تحلیل مسیر بین "لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A) و "الزامات گردشگری میراثی" (C) برابر با ۸۷ صدم؛ ضریب تحلیل مسیر بین "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B) و "الزامات گردشگری میراثی" (C) برابر با ۸۳ صدم؛ ضریب تحلیل مسیر بین "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B) و "توسعه

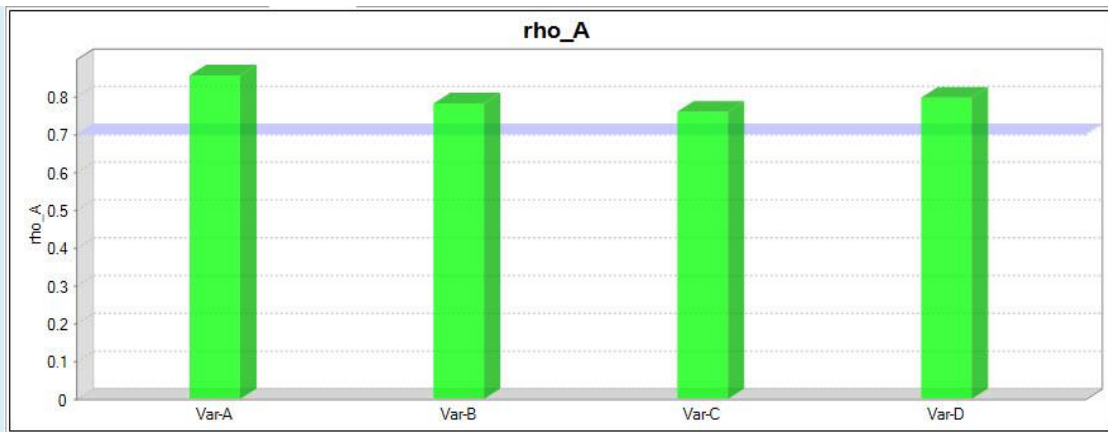
جدول ۴. تحلیل مسیر بین متغیرهای مکنون (Latent Variables Path)

تحلیل مسیر بین متغیرهای مکنون	" لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A)	"پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)	" الزامات گردشگری میراثی" (C)	"توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D)
" لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A)	۱	۰٫۹۲۴	۰٫۸۷۳	۰٫۶۱۳
"پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)	-	۱	۰٫۸۳۳	۰٫۷۳۴
"الزامات گردشگری میراثی" (C)	-	-	۱	۰٫۷۰۹
"توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D)	-	-	-	۱

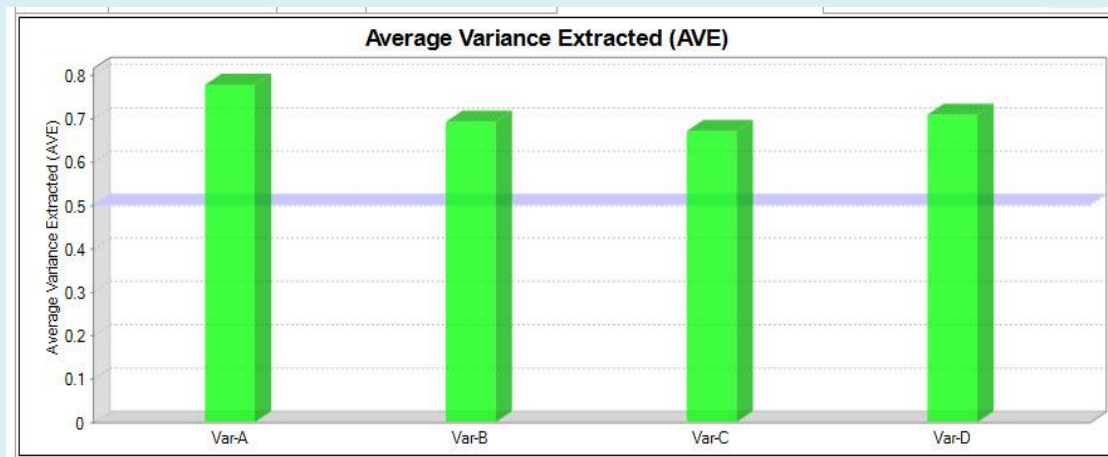
منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

تاریخی دزفول" (D) برابر با ۶۶صدم؛ محاسبه شده است که قدرت پیشگویی مدل‌سازی معادله‌های ساختاری را نشان می‌دهد. در نمودار ذیل، اعتبار درونی سازه‌های مدل را با هدف سنجش برازش مدل‌سازی معادله‌های ساختاری، ارائه شده است:

در حقیقت، آماره رگرسیون مدل‌سازی معادله‌های ساختاری بر اساس R2، برای متغیر مکنون " لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری" (A) برابر با ۸۹صدم؛ برای متغیر مکنون "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B) برابر با ۸۵صدم؛ برای متغیر مکنون "الزامات گردشگری میراثی" (C) برابر با ۷۷صدم؛ و برای متغیر مکنون "توسعه گردشگری خانه‌های

شکل ۵. سنجش برازش سازه‌های مدل براساس پایایی همگون (rho)، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

شکل ۶. سنجش برازش سازه‌های مدل براساس متوسط واریانس‌های استخراجی (AVE)، منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

داده و جنبه‌های معین از دنیای واقعی را که در ارتباط با مسائل تحت مدل‌سازی می‌باشد، شرح می‌دهد و به تصویر می‌کشد، و روابط مهم و با اهمیت بین جنبه‌های مختلف متغیرهای اثرگذار بر پژوهش را آشکار و روشن می‌سازد (شکل ۷):

پس از بررسی مبانی نظری و پیشینه پژوهش حاضر، مشخص گردید که به توجه به برطرف نمودن خلاءهای پژوهشی از قبیل: مدل‌سازی روابط بین شاخص‌های متغیرهای مکنون " لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری " (A)؛ "پروسه خلق تجربه گردشگر" (B)؛ "الزامات گردشگری میراثی" (C) و "توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول" (D)، به صورت چندمتغیره، می‌توان به نوآوری پژوهش حاضر در برطرف نمودن شکاف‌های پژوهشی مذکور پی برد.

در جدول (۵) پایایی همگون (rho) برای اعتبارسنجی سازه‌های مدل با هدف سنجش برازش مدل‌سازی معادله‌های ساختاری پژوهش، نشان می‌دهد که برای هر چهار سازه مدل پژوهش بالای ۷۵ صدم محاسبه شده که بیانگر پایایی عالی ابزار اندازه‌گیری تأثیر مفاهیم مدل پژوهش، است. از منظری دیگر، براساس آماره روایی مبتنی بر متوسط واریانس‌های استخراجی (AVE)، اعتبار درونی سازه‌های مدل حدوداً ۰,۷ محاسبه شده است جدول (۶). یکی از نتایج اصلی پژوهش در بحث و نتیجه‌گیری، مدل مستخرج از اوزان متغیرهای تأثیرگذار بر توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول است زیرا در اینجا، منظور از مدل نهایی پژوهش، مدلی است که واقعیت بررسی تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی را نشان

شکل ۷. مدل تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های گردشگری خانه‌های تاریخی منبع: نگارندگان، ۱۴۰۲

گردشگری خانه‌های تاریخی عبارتند از: شاخص‌های لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری (جاذبه‌های مکان گردشگری؛ عملکرد راهنمای گردشگری و میزان لذت

۴. بحث و نتیجه‌گیری

بر مبنای یافته‌های پژوهش حاضر، نتیجه‌گیری شد که معیارهای بررسی تجارب گردشگری شهری در جاذبه‌های

نسبت به بهبود شاخص‌های جاذبه‌های مکان گردشگری؛ عملکرد راهنمای گردشگری و میزان لذت بردن گردشگران خانه تاریخی دزفول توجه ویژه‌ای داشته باشند.

- با توجه به نتایج پایان‌نامه حاضر، با توجه به ضریب متغیر "پروسه خلق تجربه گردشگر"، پیشنهاد می‌گردد که نسبت به بهبود شاخص‌های تجربه حسی گردشگر؛ تجربه فکری گردشگر و تجربه رفتاری گردشگر، خانه تاریخی تیزنو دزفول تمرکز راهبردی داشته باشند زیرا براساس توصیه‌های سازمان تجارت جهانی، جهت بهبود پروسه خلق تجربه گردشگر، آن را به عنوان توسعه‌ای که نیازهای گردشگران فعلی و مناطق میزبان را برآورده می‌نماید تعریف نموده است.

- با توجه به ضریب متغیر "الزامات گردشگری میراثی"، پیشنهاد می‌گردد که نسبت به بهبود شاخص‌های الزامات فیزیکی-کالبدی گردشگری میراثی؛ الزامات مالی گردشگری میراثی و الزامات مدیریتی گردشگری میراثی، توجه ویژه‌ای داشته باشند زیرا آمارها نشان از اهمیت گردشگری و بالطبع توسعه گردشگری دارد. گردش مالی صنعت گردشگری جهان در این سده از گردش مالی بخش صنعت فراتر خواهد رفت و در چند سال آینده دست کم به ۲ تریلیون دلار خواهد رسید. در این پروسه، دستیابی کشورهایی که از جاذبه‌های وسیع گردشگری برخوردار هستند به یک درصد ارزش گردش مالی این صنعت، سالانه درآمدی حدود ۲۰ میلیارد دلار ایجاد خواهد کرد.

_ با توجه به ضریب متغیر "توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول"، پیشنهاد می‌گردد که نسبت به بهبود شاخص‌های توسعه گردشگری از منظر اقتصادی؛ توسعه گردشگری از منظر اجتماعی و توسعه گردشگری از منظر زیست‌محیطی، تمرکز راهبردی داشته باشند زیرا نقش

بردن گردشگر؛ شاخص‌های پروسه خلق تجربه گردشگر (تجربه حسی گردشگر؛ تجربه فکری گردشگر و تجربه رفتاری گردشگر)؛ شاخص‌های الزامات گردشگری میراثی (الزامات فیزیکی-کالبدی گردشگری میراثی؛ الزامات مالی گردشگری میراثی و الزامات مدیریتی گردشگری میراثی) و شاخص‌های توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول (توسعه گردشگری از منظر اقتصادی؛ توسعه گردشگری از منظر اجتماعی و توسعه گردشگری از منظر زیست‌محیطی).

بنابراین، بررسی نتایج معادلات ساختاری نشان داد که مدل شاخص‌های تجارب گردشگری شهری بر توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی، دارای برازش مناسب است زیرا در اینجا پایایی همگون (ρ) برای اعتبارسنجی سازه‌های مدل با هدف سنجش برازش مدل‌سازی معادله‌های ساختاری پژوهش، نشان می‌دهد که برای هر چهار سازه مدل پژوهش بالای ۷۵ صدم محاسبه شده که بیانگر پایایی عالی ابزار اندازه‌گیری تأثیر مفاهیم مدل پژوهش، است. از منطری دیگر، براساس آماره روایی مبتنی بر متوسط واریانس‌های استخراجی (AVE)، اعتبار درونی سازه‌های مدل حدوداً ۰,۷ محاسبه شده است. یافته‌های حاصل از تحلیل شاخص‌های توسعه گردشگری خانه‌های تاریخی دزفول با نتایج پژوهش‌های مودت و ولی پور، ۱۳۹۹ و دهقان و همکاران، ۱۴۰۱ و بک و همکاران، ۲۰۱۹ و وانگ و همکاران، ۲۰۲۲، مطابقت دارد زیرا به معیارهای توسعه گردشگری از منظر اقتصادی؛ توسعه گردشگری از منظر اجتماعی و توسعه گردشگری از منظر زیست‌محیطی، پرداخته شد. با توجه به نتایج پژوهش می‌توان پیشنهادات کاربردی زیر را برای توسعه جاذبه‌های گردشگری خانه تاریخی تیزنو دزفول ارائه داد:

- با توجه به آنکه ضریب متغیر "لذت بردن از جاذبه‌های گردشگری"، با اهمیت بود، پیشنهاد می‌گردد که

Farhadi Yunki, Majid and Jahaniyan, Manouchehr, 2022, Identifying and prioritizing the effective criteria of experience-oriented tourism in creative cultural attractions (case study: Tehran city), *Tourism Planning and Development Quarterly*, Volume: 12, Number: 44. Pages: 122-99. [in Persian]

Ghorbani, Mena and Hekmatnia, Amirhossein, 2023, the position of local bazaars in the development of urban tourism, a case example: bazaars of the historical context of Shiraz, *Journal of Research in Art and Human Sciences*, Volume: 8, Number: 1. Pages: 50-63 [in Persian]

Mavadat, Elias and Valipour, Milad, 2020, evaluation and optimization of tourism routes with VIKOR and AHP techniques (case study: old context of Dezful city), *Quarterly Journal of Sustainable Urban and Regional Development Studies*, Volume: 1, Number: 1. Number of pages: 22-37 [in Persian]

Mavadat, Elias, 2021, measuring the branding network of the historical fabric of cities with a tourism approach, a case study: Dezful city, *Urban Tourism Quarterly*, Volume: 8, Number: 4. Pages: 13-27 [in Persian]

Rasoolimanesh, S. Mostafa, et al. 2021. Understanding memorable tourism experiences and behavioural intentions of heritage tourists. *Journal of Destination Marketing & Management* 25 May 2021.

Shalbfafian, Ali Asghar and Taherian, Parisa, 2022, identification of drivers and barriers of experience-oriented tourism development in ecotourism residences of Semnan province, *Urban Tourism Quarterly*, Volume: 9, Number: 3. Pages: 15-29. [in Persian]

Wang, Mengdi, et al. 2022. Spatial pattern and micro-location rules of tourism businesses in historic towns: A case study of Pingyao, China. *Journal of Destination Marketing & Management* 22 July 2022

Zhou, Wenzhang, et al. 2022. The sustainability cycle of historic houses and

گردشگری در توسعه اقتصادی کشورها با منافع زیادی که برای مردم آن کشور دارند، به خوبی شناخته شده است.

تقدیر و سپاسگزاری

بنا به اظهار نویسنده مسئول این مقاله منتج از پایان نامه کارشناسی ارشد زهرا لرستانی، رشته جغرافیا و برنامه ریزی گردشگری، گروه جغرافیا، دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه لرستان است و فاقد حامی مالی می باشد.

۵. فهرست منابع

Al-Ansi, Amr, et al. 2021. Stolen history: Community concern towards looting of cultural heritage and its tourism implications. *Tourism Management* 4 June 2021.

Bentler, P.M. & Weeks, D.G (1980). Linear Structural Equations with Latent Variables. *Psychometrika*, 45, pp. 289-308.

Bec, Alexandra, et al. 2019. Management of immersive heritage tourism experiences: A conceptual model. *Tourism Management* June 2019

Bitraf, Azadeh and Saeedeh Zarabadi, Zahra Sadat and Zabihi, Hossein, 2021, rereading the criteria of vitality in historical houses with an emphasis on the approach of heritage tourism based on historical houses, *Islamic Art Studies Quarterly*, Volume: 18, Number: 41. Pages: 103-123 [in Persian]

Dehghan Neiri, Negar and Karimzadeh, Mostafa and Saleh Nia, Narges, 2022, Economic evaluation of tourism investment in historical houses of Mashhad (Case study: Pishvaran historical house), *Journal of Public Sector Economic Studies*, Volume: 1, Number: 1 Number of pages: 39-58 [in Persian]

Doyle, Jacqueline & Felicity Kelliher, 2023. Bringing the past to life: Co-creating tourism experiences in historic house tourist attractions. *Tourism Management*. Volume 94, February 2023, 104656

the economic development of cities (case example: Mashhad Darogh Historical House), 18th National Conference on Urban Planning, Architecture, Civil Engineering and Environment, Shirvan. [in Persian]

cultural memory: Controversy between historic preservation and heritage conservation. *Frontiers of Architectural Research* 16 May 2022.

Zenozi Marand, Nilufar, 2022, the place of historical attractions and urban tourism in

